

Suvi Tuomisto

HYÖKKÄYS KOKO AY-KENTTÄÄ KOHTAAN VAI ROHKEA SIIRTYMÄ 2030-LUVULLE?

Kehysanalyysi Paperiliiton lakon uutisoinnista
Helsingin Sanomissa ja Kouvolan Sanomissa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Huhtikuu 2022

TIIVISTELMÄ

Suvi Tuomisto: Hyökkäys koko ay-kenttää kohtaan vai rohkea siirtymä 2030-luvulle?
Kehysanalyysi Paperiliiton lakon uutisoinnista Helsingin Sanomissa ja Kouvolan Sanomissa
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Viestinnän monitieteinen tutkinto-ohjelma
Huhtikuu 2022

Työtaistelu on poliittisesti latautunut ristiriitatilanne, joka näyttäytyy varsin erilaiselta riippuen siitä, kenen näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Ammattiliitto ja työnantajapuoli pyrkivät kumpikin saamaan oman näkökulmansa julkisuuteen sekä perustelemaan, miksi toisen näkökulma on väärä.

Uutinen puolestaan pyrkii tekstilajina neutraaliuteen. Uutisessa ei oteta kantaa uutisoitaviin aiheisiin, vaan pyritään esittämään asiat totuudenmukaisesti ja ilman piilokannanottoja. Journalistinen työ sisältää kuitenkin valintoja siitä, ketkä pääsevät ääneen ja kuinka laajasti. Näkökulmavalinnat *kehystävät* uutisaiheita ja luovat todellisuutta.

Tämä tutkielma tarkastelee, kuinka Paperiliiton lakko UPM:n tehtailta alkuvuonna 2022 kehystetään *Helsingin Sanomien* ja *Kouvolan Sanomien* uutisoinnissa. Tutkimusaineisto koostuu kahden sanomalehden lakkouutisista joulukuun puolivälistä 2021 tammikuun 2022 loppuun saakka. Kenen näkökulmat jutuissa esiintyvät ja millaisia kehystyksiä lakko saa?

Tutkimusmenetelmänä on Robert Entmanin määritelmään perustuva kehysanalyysi. Sen mukaan kehukset määrittelevät ongelmia, etsivät syitä, tekevät moraalisia arvioita ja ehdottavat parannuskeinoja.

Aineistosta kävi ilmi, että *Kouvolan Sanomien* lakkouutisoinnissa työntekijäpuolen näkökulmat painottuvat selvästi yli työnantajapuolen. *Helsingin Sanomissa* jakauma oli melko tasainen. Kummassakin sanomalehdessä esiintyi myös muutama juttu, joiden keskeisin näkökulma käsitteli lakon vaikutuksia sivullisille.

Aineistosta löytyi viisi tapaa kehystää lakkoa: vaikeiden lakkoilijoiden kehys, jääräpäisen UPM:n kehys, yhtenäisen työntekijärintaman kehys, sivullisiin ja ympäristöön kohdistuvan uhan kehys sekä taloudellisten menetysten kehys. Työntekijöiden yhteenkuuluvuutta ja vastarintaa korostava yhtenäisen työntekijärintaman kehys oli ainut, joka esiintyi ainoastaan toisessa lehdessä, *Kouvolan Sanomissa*. Selkeästi yleisimpiä kehystyksiä olivat vaikeiden lakkoilijoiden kehys sekä jääräpäisen UPM:n kehys, jotka muodostivat toisilleen vastakkaiset määritelmät siitä, mikä lakossa on ongelma ja miten se voitaisiin ratkaista. Ensimmäinen piti ongelmana sitä, että lakkoilijoiden vaatimukset ovat liian tiukkoja. Toinen puolestaan painotti sitä, että UPM pyrkii ajamaan uudistuksia eteenpäin liian jääräpäisesti kuuntelematta työntekijöitä.

Avainsanat: Työtaistelu, lakko, työmarkkinajulkisuus, kehysanalyysi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	1
2	TYÖMARKKINAJULKISUUS JA LAKKOUUTISOINTI	3
	2.1 Journalismin ja julkisuuden muutoksia.....	3
	2.2 Lakkouutisointi ja työmarkkinajulkisuus	4
	2.3 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	6
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	7
	3.1 Aineisto	7
	3.2 Kehysanalyysi.....	8
4	ANALYYSI JA TULOKSET	10
	4.1 Näkökulmat	10
	4.2 Kehykset	11
	4.2.1 Vaikeat lakkoilijat.....	13
	4.2.2 Jääräpäinen UPM	14
	4.2.3 Yhtenäinen työntekijärintama	14
	4.2.4 Uhka sivullisille ja ympäristölle	15
	4.2.5 Taloudelliset menetykset	15
	4.3 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen	16
5	POHDINTA.....	18
	LÄHTEET	21
	AINEISTO	23

1 JOHDANTO

Vuoden 2022 ensimmäisenä päivänä herättiin aamuun, jolloin lukuisat paperi- ja sellutehtaat ympäri Suomen seisahtuivat. Paperiliitto aloitti lakkonsa metsäyhtiö UPM:n tehtailla, kun yhtiön ja ammattiliiton eriäviä näkemyksiä uusista työehtosopimuksista ei onnistuttu sovitteluun valtakunnansovittelijan avulla.

Aluksi Paperiliitto ilmoitti lakon kestävän kolme viikkoa eli 1.–22. tammikuuta. Lakko kuitenkin loppui vasta huhtikuun 22. päivänä. Lakon aikana paperipula ehti näkyä Suomessa konkreettisesti, kun samaan aikaan osuneet pakotteet estivät paperin tuonnin Venäjältä (Uusitalo 2022). Esimerkiksi paperisten sanomalehtien tuotanto oli vaarassa, ja muun muassa *Helsingin Sanomat* ilmoitti maaliskuussa tiivistävänsä paperilehteä väliaikaisesti (Helsingin Sanomat 2022).

Keskeisenä näkemyserona työriidassa oli, että UPM halusi sopia liiketoimintakohtaiset sopimukset, mutta Paperiliitto yhden yrityskohtaisen sopimuksen. Työnantajapuolen pyrkimys erillisiin sopimuksiin sulautuu osaksi kehityskulkua, jossa työehtosopimuksia solmitaan yhä hajautuneemmin (esim. Unkuri 2021).

Paperiliitto solmi Stora Enson ja Metsä Groupin kanssa yrityskohtaiset sopimukset loppuvuodesta 2021. Stora Enson kanssa solmittu sopimus oli Suomessa ensimmäinen metsäteollisuuden yrityskohtainen sopimus (Tikkala, 2021). Toisin kuin edellä mainitut metsäyhtiöt, UPM tahtoi mennä vielä askeleen pidemmälle yksityiskohtaisessa sopimisessa liiketoimintakohtaisilla sopimuksilla.

Sosiologi Harri Melin arvioi joulukuussa 2021, että jos Paperiliitto myöntyisi liiketoimintakohtaisiin sopimuksiin, se voisi lisätä muidenkin alojen entistä hajautetumpaa sopimusta ja heikentää työntekijöiden asemaa neuvotteluissa (Rantasalo 2021). Paperiliiton kevään 2022 lakossa oli siis kyse myös tulevaisuuden työehtoneuvotteluita määrittelevästä tilanteesta.

Työtaistelu on poliittisesti latautunut ristiriitatilanne, jossa kiistaa voidaan tarkastella useista eri näkökulmista. Työtaistelulla on varsin erilaisia merkityksiä riippuen siitä,

tarkastellaanko tilannetta työnantajan, työntekijän vai yhteiskunnallisten vaikutusten näkökulmasta.

Aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa on havaittu, että työtaistelutilanteesta uutisoidessa painotetaan 2000-luvulla yhä enemmän lakon seurauksia palkka-neuvotteluiden sijaan. Lisäksi lakkouutisoinnissa korostuu entistä enemmän uhkakuvien maalailu, ja uutiskärjet ovat entistä dramaturgisempia ja kerronnallisempia. (Nylund 2009a.)

Utinen on journalististen ihanteiden mukaan neutraaliuteen ja totuuteen pyrkivä tekstilaji. Uutisen ei tulisi arvottaa käsiteltävää aihetta eikä sisältää piilokannanottoja (esim. Jaakkola 2013, 179). Uutisten näkökulmavalinnat vaikuttavat kuitenkin siihen, mitä puolia käsiteltävästä aiheesta nousee julkisuuteen. Tällaiset valinnat vaikuttavat siihen, millaisessa *kehyksessä* asiat esitetään. Journalistista kehystämistä voidaan pitää myös uutisissa *mediainterventionism*in muotona. Uutiskertoja vaikuttaa siihen, millainen käsiteltävän aiheen julkisuusympäristö on, eli mitä puolia tilanteesta nostetaan esiin. (Reunanen ja Väliverronen 2020, 134.)

Tutkielmassani olen kiinnostunut tarkastelemaan, millaisena työmarkkinapolitiikan murroskohtaan sijoittuvan työtaistelun osapuolet näyttäytyvät uutisoinnissa. Konstruktiivisesta näkökulmasta tarkasteltuna uutiset rakentavat sosiaalisia merkityksiä, eli myös luovat todellisuutta (esim. Nylund 2009b, 8). Olen kiinnostunut siitä, millaisia näkökulmia ja kehyksiä lakkouutisointi sisältää ja millaisia määrittelyitä lakosta uutiset näin ollen tuottavat. Kenen taistelusta lakossa on uutisten mukaan kyse?

Esittelen toisessa luvussa lyhyesti journalismin ja julkisuuden muutoksia sekä aiempaa tutkimusta lakkouutisoinnista. Luvun lopuksi erittelen tutkimuksen tavoitteen ja tutkimuskysymykset. Kolmannessa luvussa esittelen tutkimusaineiston sekä kehys-analyysin metodina. Neljäs luku puolestaan avaa analyysin tuloksia, ja viides luku päättää tutkielman pohdintaosuuteen.

2 TYÖMARKKINAJULKISUUS JA LAKKOUUTISOINTI

Journalistiikan tutkija, viestintätieteiden dosentti Mats Nylund esittää, että Suomessa työmarkkinajulkisuus on ”perin tutkimatonta aluetta” (Nylund 2009a, 75). Lähden tarkastelemaan tätä tuntematonta aluetta kuvaamalla ensin journalismin ja julkisuuden muutoksia. Käsittelen lyhyesti sitä, millä tavalla journalistiset ihanteet ja julkisuus ovat muuttuneet. Sen jälkeen peilaan muutosten näkymistä lakkouutisissa ja työmarkkinajulkisuudessa.

2.1 Journalismin ja julkisuuden muutoksia

Suomalainen lehdistö oli jakautunut kannattamaan poliittisia puolueita osittain 1900-luvun loppupuolelle saakka. Median ja viestinnän tutkijat Kunelius, Noppari ja Reunanen kuvaavat, että puoluelehtien tilalle tulleet yleisanomalehdet loivat itselleen ”objektiivisuuden” periaatteen. Siinä missä entinen puoluesidonnainen lehdistö ajoi näkyvästi tiettyjen tahojen asiaa, sitoutumaton lehdistö pyrkii suhtautumaan erilaisiin intresseihin neutraalisti. (Kunelius, Noppari ja Reunanen 2010, 60.)

Eryteisesti 2000-luvulla kriittisyyden ja etäisyyden ihanteet ovat vahvistuneet journalismissa. Jutuissa korostuvat toimittajan itse määrittelemät kertomus- ja jutturakenteet, tärkeysjärjestys ja uutisydin. Journalismi on siis siirtynyt aikaan, jolloin kehystämisen nähdään olevan entistä aktiivisempaa. (Emt., 60.)

Journalistin ohjeet pohjaavat filosofisesti totuudenmukaisuuteen ja tietojen oikeellisuuteen (Mäntylä 2004, 64). Niissä ohjeistetaan, että ”journalistin velvollisuus on pyrkiä totuudenmukaiseen tiedonvälitykseen”. Lisäksi ”yleisön on voitava erottaa tosiasiat mielipiteistä”. Toisaalta myös ”tietolähteisiin on suhtauduttava kriittisesti”, koska ”tietolähteellä voi olla hyötymis- tai vahingoittamistarkoitus”.

Journalistista julkisuutta 2000-luvulla voidaan kuvata myös sosiologi Zygmunt Baumanin *notkean modernin* käsitteen avulla (Bauman 2000). Notkeassa modernissa yhteiskunnassa auktoriteettien ja vakiintuneiden instituutioiden asemat horjuvat ja

julkisuuden rooli korostuu, mutta samalla julkisuus pirstoutuu (Kantola 2011, 13–15). Journalismissa korostetaan nopeaa reagointia, tavallisen ihmisen tasolle menemistä, kriittisyyttä instituutioita kohtaan sekä näkökulmallisuutta, mutta samalla epäpoliittista asemaa (emt., 134–138).

2.2 Työmarkkinajulkisuus ja lakkouutisointi

Viestinnän ja journalismin tutkijat Esa Reunanen ja Jari Väliverronen (2020) ovat tarkastelleet mediajulkisuuden roolia työmarkkinapolitiikassa kolmella vuosikymmenellä tapaustutkimusten kautta. Vielä 1960-luvulla työmarkkinaneuvotteluita käytiin paljolti julkisuudelta suojassa (emt., 184).

Vuonna 1991 työmarkkinajulkisuudessa korostui Reunasen ja Väliverronen mukaan aiempaa enemmän puheenvuorojen tulkitseminen ja kontekstointi. Journalismia leimasi myös kyynisyys ja konfliktisuus. Mediajulkisuudella oli tuolloin työmarkkinaneuvotteluissa vahva rooli, ja ”julkiset puheenvuorot heijastuivat suoraan valuuttamarkkinoille ja saattoivat aiheuttaa huomattavia taloudellisia tappioita”. Journalismin tulkitseva rooli kasvoi yhä vuoteen 2015 tultaessa, mutta toisaalta kannanottamista poliittisissa kysymyksissä varottiin herkästi. (Emt., 169, 184.)

Työtaistelu-uutisoinnissa on yleensä kaksi pääaihetta: palkkaneuvottelut ja työtaistelun seuraukset. Nylund havaitsi sairaanhoitajien työtaisteluista uutisointia tarkastellessaan, että verrattuna 1950–1980-lukuihin työtaistelu-uutisoinnin aiheet ovat 1990-luvulla ja 2000-luvulla painottuneet selvästi enemmän työtaistelun seurauksiin. Kyseessä on Nylundin mukaan samalla laajempi kehityskulku, jossa journalismi pyrkii avaamaan poliittisten päätösten seurauksia tavallisille ihmisille – kuten notkean modernin journalismille on tyypillistä. (Nylund 2009a, 78, 86.)

Nylund havaitsi, että sairaanhoitajien lakkouutisoinnissa uutiset perustuivat suurelta osin uhkakuvien maalailuun. Lisäksi niissä esiintyy huomattavasti tulevaisuuspuhetta, eli arvioita siitä, mitä voisi tapahtua, jos työtaistelu alkaa, jatkuu tai laajenee. (Emt., 86.)

Aktiivisen kehystämisen aikakausi näkyy myös lakkouutisoinnissa. Nylund totesi, että 2000-luvulla sairaanhoitajien lakoista kertovien juttujen uutiskärkeä korostetaan enemmän verrattuna 1950-luvun yhteenvetomaiseen uutisointiin. Työtaistelu-uutisten dramaturgisuus ja kerronnallisuus ovat lisääntyneet 2000-luvulle tultaessa. (Emt., 82–83.)

Nylundin tutkimuksen lisäksi työtaistelu-uutisointia on Suomessa tutkittu varsin vähän 2000-luvulla. Jukka Holmberg tarkasteli väitöskirjassaan *Aamulehden, Helsingin Sanomien ja Keski-suomalaisen* pääuutissivujen politiikan uutisia vuosilta 1987, 1995, 2001 ja 2003 ja samalla sitä, miten lehdet kohtelivat työmarkkinaosapuolia. Tutkimuksessa *Helsingin Sanomat* asettui uutisoinnissa keskimäärin lähemmäs palkansaajaliikettä kuin *Aamulehti* tai *Keski-suomalainen*. (Holmberg 2004.)

Pro gradu -tutkielmia lakkouutisoinnista 2000-luvulla löytyy muutama. Kivenmaa tarkasteli pro gradu -työssään lakossa oleville lentoemännille rakennettuja julkisia identiteettejä *Helsingin Sanomien, Iltalehden, Talouselämän* ja *Uutispäivä Demarin* jutuissa. Tarkastelu osoitti, että lentoemäntien lakon uutisoinnissa korostui ennen kaikkea diskurssi matkustajien pettymyksistä. Lakkoa lähestyttiin kuluttajauhrin näkökulmasta, ja lakon syyt, neuvottelutilanne tai työmarkkinajärjestelmä jäivät tälle näkökulmalle alisteisiksi. (Kivenmaa 2012, 94.)

Lakkouutisoinnissa korostuvat näkökulmat riippuvat epäilemättä myös siitä, minkä ammattialan lakosta on kyse. Siinä missä sairaanhoitajien lakossa pelätään potilaiden terveyden puolesta, ahtaajien lakko vaikuttaa vahvasti Suomen vientiin ja tuontiin. Haapalan pro gradu -työssä selviää, että *Helsingin Sanomien* ja *Yle Radio Suomen* uutisointi ahtaajien lakosta keväällä 2010 painottui erityisesti taloudellisten seurausten määrittelyyn. Haapalan mukaan yhden tilannemäärittelyn painottuminen uutisoinnissa kyseenalaistaa uutisoinnin syvällisyyden ja moniäänisyyden. (Haapala 2010.)

Toivonen tarkasteli pro gradu -työssään vuoden 2005 paperikiistan uutisointia *Aamulehdessä, Helsingin Sanomissa* ja *Keski-suomalaisessa*. Kävi ilmi, että *Helsingin Sanomien* ja *Keski-suomalaisen* uutisointi painottui enemmän työntekijän näkökulmaan

ja *Aamulehden* uutisointi taas työnantajan näkökulmaan. Toisaalta lakon pitkittyessä kaikissa kolmessa mediassa uutisointi näytti tasapuolistuvan. (Toivonen 2006.)

Notkealle modernille tyypillisesti myös työmarkkinapolitiikan osapuolet ovat entistä tietoisempia julkisuuden roolista neuvottelu- ja kiistatilanteissa (Reunanen ja Väli-verronen 2020, 184). Työriidan osapuolet voivat siis pyrkiä käyttämään julkisuutta taktisesti.

2.3 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksessa pyrin selvittämään, millä tavalla Paperiliiton lakko esitetään *Helsingin Sanomissa* ja *Kouvolan Sanomissa*. Aineistoni pohjalta tarkastelen, kenen ääni pääsee kuuluviin. Kenelle lakko on ongelma, ja millaisia ratkaisuja tilanteeseen ehdotetaan?

Tutkimuskysymykset ovat:

- Miten Paperiliiton lakko kehystettiin *Helsingin Sanomien* ja *Kouvolan Sanomien* uutisoinnissa?
- Kenen näkökulma työtaistelutilanteesta aineistossa pääsee esiin?

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

Tässä luvussa kuvailen valitsemani aineistoa ja tutkimusmetodia. Aineisto koostuu kahden sanomalehden, *Helsingin Sanomien* ja *Kouvolan Sanomien* uutisoinnista puolentoista kuukauden ajalta. Yhteensä uutisia aineistossa on 23, suunnilleen tasaisesti kummastakin sanomalehdestä. Metodina käytän kehysanalyysia, jonka keinoin pääsen tarkastelemaan uutisissa tehtyjä valintoja.

3.1 Aineisto

Tarkastelen Paperiliiton UPM:n tehtaita koskeneen lakon uutisointia *Helsingin Sanomissa* ja *Kouvolan Sanomissa*. Valitsin *Helsingin Sanomat* tarkasteluun, jotta saan aineistoon suuren, valtakunnallisesti luetun sanomalehden. *Kouvolan Sanomat* puolestaan valikoitui aineistoon siksi, että Kouvolassa sijaitsee UPM:n sellu- ja paperitehdas. Tutkimuksessa pyrin selvittämään, onko uutisten kehystämisessä eroavaisuuksia valtakunnallisen sanomalehden ja lakon kohteena olevan tehtaan alueen alueellisen sanomalehden välillä.

Helsingin Sanomat (HS) on Suomen suurin päivälehti, joka ilmestyy seitsemänä päivänä viikossa. Painetun lehden lukijoita on keskimäärin 628 000, ja painetun ja digitaalisen lehden kokonaistavoittavuus on 1 620 000 henkilöä. (KMT 2021.)

Kouvolan Sanomat (KS) on Kouvolan seudulla ilmestyvä seitsenpäiväinen sanomalehti, jonka painetulla lehdellä on keskimäärin 35 000 lukijaa. Painetun ja digitaalisen lehden kokonaistavoittavuus on 75 000 henkilöä. (KMT 2021.)

Pitkittyneen lakon vuoksi joudun rajaamaan tarkasteltavaa uutisointia ajallisesti. Otan tarkasteluun lakon alkupuolen, jolloin analyysin kohteena on se, millä tavoin uutisoitiin lakon lähtökohdista ja ensimmäisistä viikoista. Rajaan aineistoni alkamaan 14.12.2021, jolloin Paperiliitto julkisti päätöksensä aloittaa lakko 1.1.2022 alkaen. Lakon käynnissä olon ajalta tarkastelen uutisia ensimmäisen kuukauden ajalta. Aineistoni koostuu siis uutisista ajalta 14.12.2021–31.1.2022. Keskityn nimenomaan uutisiin, jolloin pääkirjoitukset ja mielipiteelliset tekstit sekä uutisanalyysit jäävät aineistosta pois.

Jätän aineistosta myös pois täysin STT:n tekemät uutiset, jotta kehysanalyysi keskittyisi selkeästi juuri tarkasteltavan median tekemään aktiiviseen kehystämiseen. Jos STT:n juttua on täydennetty, otan uutisen mukaan aineistoon, sillä katson näissä tapauksissa uutisen sisältävän vahvempaa toimituksessa tehtyä harkintaa ja siten myös aktiivista kehystämistä.

Rajaan aineistoni koskemaan verkkojuttuja, sillä digitaalisen lehden tavoitavuus on kummassakin sanomalehdessä painettua lehteä suurempi. Olen hakenut aineiston kummankin median verkkosivuilta hakusanalla Paperiliitto. Rajasin aineistosta pois jutut, jotka eivät varsinaisesti käsitelleet juuri Paperiliiton lakkoa, vaikka saattoivatkin sisältää maininnan siitä.

Lopulliseen aineistoon valikoitui 11 *Helsingin Sanomien* ja 12 *Kouvolan Sanomien* uutista.

3.2 Kehysanalyysi

Miten todellisuuden tapahtuma kehystetään uutiseksi? Entman kuvailee, että kehykset rakentuvat viestintäketjussa monessa osassa. Viestijän tekemät tietoiset ja tiedostamattomat valinnat vaikuttavat siihen, miten viesti välittyy. Toisaalta myös tekstin, vastaanottajan ja kulttuurin ominaisuudet vaikuttavat kehyksen välittymiseen. Aktiivinen kehystäminen eli tiettyjen elementtien esiin nostaminen voi kuitenkin lisätä todennäköisyyttä siihen, että viesti välittyy vastaanottajalle juuri painotetulla tavalla. (Entman 1993, 53.)

Kehykset kutsuvat katsomaan tiettyjä näkökulmia todellisuudesta. Poliitiikan uutisissa osapuolet ikään kuin kilpailevat siitä, millaisessa kehyksessä politiikka esitetään. Kehystäminen on siis mitä suurimmassa määrin vallankäyttöä. (Entman 1993, 55.)

Kehystäminen on ennen kaikkea valintoja ja esiin nostamista. Kehykset määrittelevät ongelmia, etsivät syitä, tekevät moraalisia arvioita ja ehdottavat parannuskeinoja (Entman 1993, 52). Nylund esittää, että uutisilla on myös moraalinen funktio. Uutisissa määritellään hyvän ja pahan tai oikean ja väärän rajoja. (Nylund 2009b, 8–9.)

Kehysanalyysin keinoin voidaan siis päästä käsiksi siihen, miten uutinen määrittelee työtaistelun ristiriitatilannetta. Mikä on ongelman syynä, miten ongelma voidaan ratkaista, ja mikä kaikki työtaistelussa on moraalisesti hyväksyttävissä rajoissa?

Sovellan kehysanalyysia lakkouutisointiin painottaen erityisesti kysymyksiä siitä, kenelle lakon nähdään olevan ongelma sekä millaisia ratkaisuja lakon ristiriitatilanteeseen nähdään olevan.

Tutkimukseni analyysi koostuu kahdesta vaiheesta. Ensin jaottelen aineiston karkeasti näkökulmittain. Samassa uutisessa esiintyy useimmiten lukuisia näkökulmia, mutta jaottelen uutiset sen mukaan, mikä niissä korostuva näkökulma on. Toisessa vaiheessa analysoin aineistoa tarkemmin varsinaisen tutkimusmetodin eli kehysanalyysin keinoin.

4 ANALYYSI JA TULOKSET

Uutisten näkökulmia tarkastelemalla selvisi, että KS painotti lakkouutisoinnissaan HS:ää enemmän työntekijänäkökulmaa. Varsinaisen tutkimusmetodini avulla löysin aineistosta viisi kehystä: vaikeiden lakkoilijoiden kehyksen, jääräpäisen UPM:n kehyksen, yhtenäisen työntekijärintaman kehyksen, sivullisiin ja ympäristöön kohdistuvan uhan kehyksen sekä taloudellisten menetysten kehyksen.

4.1 Näkökulmat

Aluksi kävin aineiston 23 uutista läpi ja jaottelin ne sen mukaan, minkä tahon näkökulma pääsee vahvimmin esiin. Uutisjutussa näkökulman määritelmänä käytin sitä, kenen suoria tai epäsuoria lainauksia jutussa esiintyy eniten ja kenen kanta on nostettu uutisen kärkeen otsikoinnissa, ingressissä ja jutun ensimmäisissä kappaleissa. Journalististen tapojen mukaan uutiskärkeen nostetaan tärkeimpinä pidetyt asiat, mikä tarkoittaa myös sitä, että jutun alussa esiintyvät näkökulmat näyttäytyvät lukijalle ensisijaisina. Otsikko ja ingressi kuvaavatkin hyvin aktiivisesti journalistista interventiota, sillä niissä lukijalle määritellään, mitä pidetään olennaisena ja mitä ongelmallisena (Reunanen & Väliverronen 2020, 135).

Taulukko 2. Näkökulmat

Jutun ensisijainen näkökulma	Helsingin Sanomat (uutisten lkm)	Kouvolan Sanomat (uutisten lkm)
UPM	4	1
Paperiliiton edustajat & jäsenet (työntekijät)	3	6
Vaikutukset sivullisille	2	3
Ei muita ylittävää näkökulmaa	2	2

Aineiston perusteella kahden sanomalehden uutisoinnissa näkökulmien painotuksessa löytyy ero. Siinä missä HS:n uutisoinnissa Paperiliiton ja UPM:n näkökulmat pääsevät lähes yhtä paljon ääneen, KS:ssa Paperiliiton edustajien ja työntekijöiden ääni korostuu selvästi yli metsäyhtiön.

Laadullisestikin näkökulmien esittämisessä on eroja. HS haastattelee Paperiliiton edustajia tai viittaa ammattiyhdistyksen tiedotteisiin, mutta KS päästää myös itse lakkoilijoita ääneen. KS:n kahdessa jutussa haastatellaan lakkolaisia ja yhdessä haastatellaan paperitehtaalta eläköityneitä työntekijöitä.

Molemmissa lehdissä esiintyy muutama juttu, jossa keskeisimpänä näkökulmana on lakon vaikutus sivullisille ja ympäristölle. Lisäksi aineistossa esiintyy muutamia juttuja, joissa yhtä muita ylittävää näkökulmaa ei löytynyt.

4.2 Kehykset

Tässä alaluvussa esittelen aineistosta löytyneitä kehyksiä. Yleisimmin esiintyvät kehykset olivat vaikeiden lakkoilijoiden kehys ja jääräpäisen UPM:n kehys. Myös sivullisiin ja ympäristöön kohdistuvaa uhkaa painottuva kehys esiintyi useasti aineistossa. Taloudellisten menetysten kehys jäi hyvin vähäiseksi, ja yhtenäisen työntekijärintaman kehys esiintyi ainoastaan KS:ssä.

Alla esittelen löytämäni kehykset taulukkomuodossa, ja sen jälkeen kuvailen löytyneitä kehyksiä yksityiskohtaisemmin. Kuvailen kehyksiä Entmanin luoman jaottelun mukaan, jossa kehykset määrittelevät ongelmia, etsivät syitä, tekevät moraalisia arvioita ja ehdottavat parannuskeinoja (Entman 1993, 52).

Taulukko 2. Kehykset

Kehys	Ongelma	Ehdotetut ratkaisut	Moraalinen arvottaminen
Vaikeat lakkoilijat	Lakkoilijoiden kovat vaatimukset suhteessa paperintuotannon tehostuspaineisiin	Lakkoilijoiden tulisi tyytyä vähempään	Lakko venyy liian pitkälle
Jääräpäinen UPM	UPM:n tiukat vaatimukset ja epäkunnioitus työntekijöitä kohtaan	UPM:n tulisi kuunnella työntekijöitä enemmän	Työntekijöiden oikeuksista ei piitata
Yhtenäinen työntekijärintama	Työntekijät joutuvat puolustautumaan huonoja työehtoja vastaan	UPM:n pitää tulla vastaan neuvotteluissa	Työnantaja ei kuuntele työntekijöitä
Uhka sivullisille ja ympäristölle	Lämmöntuotanto on vaarassa, ympäristö kärsii koska lämpöä korvataan fossiilisilla	Ristiriita pitäisi sopia nopeammin, ei väliä millä tavoin	Sivulliset kärsivät, koska osapuolet eivät saa ristiriitaa sovittua
Taloudelliset menetykset	UPM menettää 1–2 miljoonaa euroa päivässä, lakko voi vaikuttaa paperintuotannon tulevaisuuteen Suomessa	Ristiriita pitäisi sopia nopeammin	Talous kärsii

4.2.1 Vaikeat lakkoilijat

Vaikeiden lakkoilijoiden kehyksessä ongelmana pidetään lakkoilijoiden liian suuria vaatimuksia. Paperialan työntekijöiden pitäisi ymmärtää, kuinka ”armoton markkinatrendi” vaatii kiristyksiä, jotta kilpailukyky säilytetään. HS:n haastattelussa UPM:n työmarkkinajohtaja perustelee laajasti, miksi Paperiliiton tulisi siirtyä ”rohkeasti 2030-luvulle”. (HS 17.12.2021)

Vaikeiden lakkoilijoiden kehys näkyikin erityisesti UPM:n edustajien haastatteluissa. HS siteeraa toimitusjohtaja Jussi Pesosen kommenttia tiedotustilaisuudessa: ”Tämä lakko ei Suomessa olevien yksikköjen selviytymistä edesauta. Jokainen päivä tekee pysyvää tuhoa niin asiakaspäässä kuin liiketoiminnassa.” HS:n mukaan Pesonen ”uhkailee” tammikuun lopulla pidetyssä tiedotustilaisuudessa leikkauksilla ja vihjailee, että paperikoneiden sijaintia täytyy harkita tulevaisuudessa tarkemmin juuri siksi, että lakkoa on jatkettu (HS 27.1.2022). UPM:n juristi puolestaan korostaa HS:n haastattelussa, miten poikkeuksellista on, ettei Paperiliitto rajannut lakon ulkopuolelle yhteiskunnan kannalta tärkeitä toimintoja, kuten lämmöntuotantoa ja vedenkäsittelyä (HS 30.12.2021).

Ennen kaikkea vaikeiden lakkoilijoiden kehyksessä ajatellaan, että on lakkoilijoiden syy, että paperintuotanto on pysähdyksissä. Vaikeat lakkoilijat ovat vaikeita, koska he laittavat oman etunsa yhteiskunnan ja sivullisten edun sekä työnantajansa kilpailukyvyn edelle.

Vaikeiden lakkoilijoiden kehys yhdistyy osittain myös uhkakehykseen. Lakkoilijoihin vedotaan, jotta kaukolämmön tuotanto jätettäisiin lakon ulkopuolelle. Tämä viittaa siihen, että lämmöntuotannon turvaamista pidetään tärkeämpänä kuin lakko-oikeutta, ja lämmöntuotannon lakkoilijat hankaloittavat muiden elämää. UPM:n sidosryhmäjohtaja ihmettelee KS:n haastattelussa, miten tehdaspaikkakuntien henkilöstö voi hyväksyä sen, että lakko aiheuttaa vakavaa haittaa sivullisille (KS 30.12.2021). Tässä ilmenee suora lakkoilijoiden syyttäminen.

4.2.2 Jääräpäinen UPM

Jääräpäisen UPM:n kehys on ikään kuin vastakohta vaikeiden lakkoilijoiden kehykselle. Siinä syyppäänä lakolle ja sen pitkittymiselle pidetään UPM:n kohtuuttoman tiukkoja vaatimuksia.

Kouvolan Sanomissa haastateltu UPM Kymin paperitehtaan pääluottamusmies toteaa, että UPM on hyökännyt koko ay-kenttää kohtaan (KS 24.12.2021). Tämä kuvastaa hyvin jääräpäisyyden kehystä: UPM:n päätökset nähdään ideologisina valintoina, joista ei olla valmiita joustamaan. Siinä missä työntekijöiden työehtojen heikentäminen voidaan vielä nähdä yrityksen taloudellisen hyödyn tavoitteluna, jääräpäinen UPM pysyy vankasti kannassaan, vaikka lakko tuottaa sille valtavaa taloudellista tappiota. Jääräpäisyys on siis osittain – mutta ei pelkästään – voiton tavoittelua.

Toisessa KS:n jutussa pääluottamusmies moittii UPM:ää siitä, että yhtiö ”haluaa määrätä, kuinka käydä neuvotteluja ja se on ennenkuulumatonta” (KS 1.1.2022). Lakossa oleva työntekijä moittii ”työnantajan sanelupolitiikkaa” (KS 12.1.2022). UPM esiintyy tässä kehyksessä järkkymättömänä ja vastaantulemattomana neuvottelukumppanina.

HS:n jutussa siteerataan lakkoa tukevaan saartoon ryhtyneen AKT:n tiedotetta (HS 22.1.2022). Sen mukaan UPM:n ideologisena päämääränä on syrjäyttää ammattiliitot sopimustoiminnasta ja siirtyä työnantajien sanelemiin työehtoihin. Tämä kiteyttää hyvin kehysten jääräpäisestä UPM:stä, joka ei hyväksy muita kuin itse sanelemiaan ehtoja.

4.2.3 Yhtenäinen työntekijärintama

Yhtenäisen työntekijärintaman kehys on osittain päällekkäinen jääräpäisen UPM:n kehysten kanssa, sillä molemmissa ongelmana nähdään UPM:n joustamattomuus. Tässä kehyksessä kuitenkin korostuu se, että UPM:n tahtoon ei haluta alistua, vaan vastarintavoimaa löytyy järjestäytyneestä työntekijäjoukosta.

Tämä kehys on löytämistäni kehyksistä ainoa, joka esiintyy vain toisessa tarkasteltavista sanomalehdistä: yhtenäisen työntekijärintaman kehys ei esiinny lainkaan HS:n uutisissa.

KS:ssa aineiston useat jutut korostavat, millainen ”taistelutahto” lakkoväellä on (KS 12.1.2022) ja että ”työntekijöiden keskuudessa on yksimielisyys siitä, että lakko on oikeutettu” (KS 24.12.2021).

Ylipäättään se, että lakkolaisia haastatellaan, nostaa esiin työntekijärintaman näkyvyyttä. Lakkolaiset kokevat, että lakossa ollaan ”oikeutetulla asialla” (KS 12.1.2022) ja että he ovat ”yhdessä rintamassa” (KS 28.1.2022).

4.2.4 Uhka sivullisille ja ympäristölle

Sivullisiin ja ympäristöön kohdistuvaan uhkaan painottuva kehys esiintyy melko tasaisesti kummassakin tarkasteltavassa lehdessä. Paperitehtaiden yhteydessä olevat voimalaitokset ovat pysähdyksissä lakon vuoksi, ja lakko uhkaa sivullisia aineistossa ennen kaikkea lämmöntuotannon vähenemisenä. Suora vaikutus sivulliselle on tässä yhteydessä kaukolämmön energiamaksun nousu. Ympäristölle vaikutus näkyy ennen kaikkea siinä, että energiavajetta saatetaan joutua korvaamaan fossiililla polttoaineilla.

HS:n haastatteluissa Lappeenrannan energian, Rauman energian ja kouvolaalaisen KSS Energian toimitusjohtajat ovat huolissaan lakon pitkittymisestä. Toimitusjohtajien kommentoissa painottuu, että ”kolme viikkoa on lämmöntuotannossa tosi pitkä aika” ja että ”kovasti harmittaa, ettei lakkotilanteessa rajattu energiaa ulkopuolelle”. (HS 31.12.2021.)

4.2.5 Taloudelliset menetykset

Kun suuren yrityksen tehtaat pysähtyvät, rahalliset tappiot ovat isossa mittaluokassa. Taloudelliset menetykset ovat lakossa keskeisiä, sillä niiden aiheuttaminen työnantajalle on työntekijöiden lakkoase. Viidentenä kehyksenä uutisoinnissa näyttäytyikin taloudellisten menetysten kehys.

”Lakko vie UPM:ltä joka päivä arviolta 2–3 miljoonaa euroa”, kertoo KS:n otsikko, kun työnseisaus on jatkunut 27 päivää (KS 27.1.2022). Jutussa arvioidaan, että kuukauden menetykset metsäyhtiölle olisivat 60–90 miljoonan euron haarukassa. HS:n

lakkouutisissa talouden näkökulmaan viitataan vain lyhyesti mainintana siitä, ettei UPM halua julkistaa arviota lakon kustannuksista (HS 27.1.2022).

Taloudellisia vaikutuksia sivullisten kukkarolle käydään kummassakin lehdessä läpi. Tämä kuitenkin asettuu ennemmin sivullisiin kohdistuvan uhan kehukseen.

4.3 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen

Tutkimukseni pyrkii vastaamaan kahteen pääkysymykseen. Etsin vastausta siihen, miten Paperiliiton lakko kehystetään *Helsingin Sanomien* ja *Kouvolan Sanomien* uutisoinnissa. Lisäksi kysyn, kenen näkökulma työtaistelutilanteesta aineistossa pääsee esiin.

Aineistosta esiin nousee ennen kaikkea näkökulmien eroavaisuus tarkasteltavissa sanomalehdissä. HS:n uutisissa näkökulma jakaantuu melko tasaisesti UPM:n ja Paperiliiton edustajien kesken. KS:n uutisointi puolestaan painottaa Paperiliiton näkökulmaa vahvasti yli UPM:n näkökulman. Ammattiliiton edustajien lisäksi kuullaan useita tehtaiden työntekijöitä ja peräti tehtailta eläköityneitä työntekijöitä.

Lisäksi kummassakin sanomalehdessä on muutama juttu, joissa vahvimpana näkökulmana oli lakon vaikutus sivullisille. Tämä näkökulma ei kuitenkaan ylitä lakon osapuolten näkökulmien esiintyvyyttä.

Kehysanalyysin avulla löysin viisi erilaista kehystä, joiden kautta lakkoa selitettiin uutisissa. Kehyksissä esiintyy erilaisia määrittelyitä sille, mikä lakossa on ongelmana, miten työriita voitaisiin ratkaista, ja millä tavoin sitä arvotetaan moraalisesti. Kaksi yleisintä kehystä ovat vaikeiden lakkoilijoiden kehys sekä jääräpäisen UPM:n kehys. Ensimmäisessä lakkoilijoiden liian suurien vaatimusten pidetään ongelmana, joka voitaisiin ratkaista sillä, että lakkoilijat myöntyisivät metsäyhtiön ehtoihin. Toisessa puolestaan UPM:n ehdotuksia pidetään liian tiukkoina ja työntekijöitä väheksyvinä. Ratkaisuna tässä kehyksessä olisi, että yhtiö kuuntelisi paremmin työntekijöitään ja solmisi paremmat työehdot.

Yhtenäisen työntekijärintaman kehys kuvailee lakkoilijoita ennen kaikkea tarmokkaana, yhtenäisenä joukkona, joka ei halua alistua työnantajan tiukkoihin ehtoihin. Tämä kehys

löytyy ainoastaan *Kouvolan Sanomista*. *Helsingin Sanomissa* lakkoilijoita ei juurikaan suoraan kuvata muuten kuin UPM:n puheenvuoroissa, joissa lakkoilijoita pidettiin hankalina. Paperiliiton ja työntekijöiden näkökulma saa kyllä näkyvyyttä myös HS:ssä, mutta ennemminkin Paperiliiton edustajien moitteina UPM:ää kohtaan.

Pääsääntöisesti yhdessä jutussa esiintyy useita eri kehyksiä. On tyypillinen journalistisen uutisen rakenne, että samassa jutussa pyritään selittämään kummankin riitapukarin näkemys aiheeseen, ja näin rakennettuja uutisia löytyi molemmista sanomalehdistä. Kummastakin lehdestä löytyy kuitenkin myös juttuja, joissa keskitytään vain toisen osapuolen näkemyksiin. *Kouvolan Sanomien* useassa jutussa yhdistyvät yhtenäisen työntekijärintaman kehys sekä jääräpäisen UPM:n kehys, joissa onkin jaettu käsitys siitä, mikä lakossa on ongelmana.

Näkökulmajaottelu on yhtenevä kehysten kanssa. KS keskittyy uutisissaan enemmän työntekijäpuolen näkökulmaan, mikä näkyy myös vahvana jääräpäisen UPM:n kehysten ja yhtenäisen työntekijärintaman kehysten osuutena. HS:n näkökulmat jakautuvat tasaisemmin, mikä näkyy myös kehysten kirjavuutena.

5 POHDINTA

Miten neutraaliuteen pyrkivät uutiset antavat tilaa työriidan eriävillä näkemyksille? Tutkielmassani selvisi, että aineistossa *Kouvolan Sanomat* antoi uutisoinnissaan äänen selvästi useammin Paperiliiton edustajille ja lakkoilijoille kuin metsäyhtiö UPM:lle. *Helsingin Sanomien* uutisissa näkökulmat jakaantuivat melko tasaisesti. Työntekijäpuolelta kuultiin HS:ssä ainoastaan Paperiliiton edustajia, ei itse lakkoilijoita. KS puolestaan toi vahvasti esiin lakkoilijoiden omia näkemyksiä ja tunnelmaa lakkopaikalta. Kumpikin lehti nosti muutamassa lakkouutisessa keskeisimmäksi näkökulmaksi lakon muodostaman uhan sivullisille ja ympäristölle.

On tietenkin selvää, että alueellinen sanomalehti on tottunut korostamaan jutuissa paikallisenäkökulmaa, ja tällöin useita satoja kouvolaalaisia työllistävän tehtaan pihalla kannattaa haastatella lakkoväkeä. KS:n haastatteluissa lakon seurauksia pohditaan työntekijöiden näkökulmasta, ja moni esimerkiksi kertoo suunnittelevansa alanvaihtoa, jos UPM:n vaatimus 100 lisätyötunnista ilman palkankorotuksia toteutuu. Paikalliskulman huomioiden vaikuttaa luontevalta, että KS:n uutisoinnin näkökulmat painottuvat työntekijöiden puolelle.

Journalismissa on korostunut 2000-luvulla tavallisen ihmisen näkökulma, jolloin juttuihin pyritään saamaan yhä enemmän kokemusnäkökulmaa, ei ainoastaan asiantuntija- tai edustajanäkökulmaa (mm. Kantola 2011). Siihen nähden on ehkä hieman yllättävää, ettei HS:n uutisoinnissa esiinny yhtäkään lakkoilijaa – ei kuvissa eikä teksteissä. Kuitenkin esimerkiksi huhtikuussa alkaneessa kunta-alan lakossa HS on mennyt haastattelemaan lakkoilevia varhaiskasvattajia Kuopioon ja Tampereelle saakka (Pölkki 2022). Jää avoimeksi, miksi paperialan lakkoa ei Suomen suurimmassa päivälehdessä avata lakkoilijan tasolla. Paperipula vaikuttaa kuitenkin koko Suomeen tehtaiden maantieteellisestä sijainnista huolimatta.

Entä miten lakkoa sitten kehystettiin uutisoinnissa? Kärjistynyt ristiriitatilanne näkyi siinä, että kumpikin työtaistelun osapuoli näyttäytyi vuorollaan huonossa valossa. UPM:stä maalattiin kuvaa jäärapäisenä vallankäyttäjänä, joka ei kuunnellut

työntekijöiden vaatimuksia. Toisaalta myös lakkoilijoita pidettiin vaikeina ja vanhakantaisina, kun he eivät tahtoneet mukautua UPM:n ehdotuksiin uudistuvasta sopimuskäytännöstä.

Aineistoni ajoittuu lakon ensimmäiselle kuukaudelle eli tammikuulle. Helmikuussa Paperiliitto myöntyi viiden eri sopimuksen malliin, mutta siitä huolimatta sopimusten sisältöjen erimielisyydet ovat pitkittäneet lakkoa kuukausikaupalla. Aineiston havainnot kuvaavat ennen kaikkea periaatteellista riitaa sopimusten määrästä: UPM:n pyrkimystä hajauttaa sopimista liiketoimintakohtaisesti ja Paperiliiton tavoitetta säilyttää yhtenäisen sopimisen perinnettä. Tässä riitaisassa työmarkkinapolitiikan murroskohdassa ”kielenkäyttö UPM:n ja työntekijöiden välillä kovenee” (KS 30.12.2021). Tilanne saattaa selittää osaltaan, miksi yleisimpiä kehyksiä olivat juuri metsäyhtiön jääräpäisyyttä tai lakkoilijoiden vaikeutta kuvaavat kehykset.

Nylund analysoi sairaanhoitajien lakkouutisointia eri vuosikymmenillä ja totesi, että 2000-luvulle tultaessa lakkouutiset muodostuivat enimmäkseen uhkakuvien maalailusta ja sisälsivät paljon tulevaisuuspuhetta. Tähän verrattuna aineistossa esiintyi yllättävän vähän uhkaan keskittyvää näkökulmaa, vain muutama juttu kummassakin julkaisussa.

Myös taloudellisten menetysten kehys esiintyi uutisoinnissa lopulta hyvin vähäisessä roolissa. Tämä on poikkeavaa verrattuna esimerkiksi Haapalan opinnäytetyöhön (2010), jonka mukaan *Yleisradion* ja *Helsingin Sanomien* uutisointi ahtaajien lakosta painotti ennen kaikkea taloudellista näkökulmaa. Kuten aiemmin olen maininnut, lakkouutisoinnin määrittelyjä tuntuu ohjaavan vahvasti se, minkä alan lakosta on kyse. Ahtaajien lakko vaikuttaa valtiontalouteen merkittävästi enemmän kuin yhden, vaikkakin suuren kotimaisen yrityksen tehtailla oleva lakko. Tämä selittänee taloudellisten menetysten näkökulman vähäisyyttä.

Reunasen ja Väliverrosen (2020) mukaan työmarkkinapolitiikan osapuolet ovat entistä tietoisempia julkisuuden roolista neuvottelu- ja kiistatilanteissa. On selvää, että julkiset puheenvuorot ovat niin UPM:n kuin Paperiliiton edustajien keskuudessa tarkkaan harkittuja. Aineistossa esimerkiksi HS:n yksi UPM:n näkökulmaan painottuva uutinen

lainaa toimitusjohtajaa, joka tiedotustilaisuudessa esittää uhkakuvia ankarista säästötoimista ja tulevaisuuden investointien kohtalosta (HS 27.1.2022). Nämä uhkaukset on tarkoitettu Paperiliittoa ja lakkolaisia suuremmalle yleisölle – muutenhan ne olisi voitu esittää suoraan liitolle. Julkisessa tiedotustilaisuudessa uhkaukset asettuvat kuitenkin kontekstiin, jossa lakkoilijoiden nähdään olevan esteenä Suomeen tehtäville investoinneille ja kotimaiselle paperintuotannolle.

Kun julkisuus näyttelee merkittävää roolia työmarkkinakiistoissa, olisi tärkeää paikata suomalaisessa tutkimuksessa olevaa aukkoa työmarkkinajulkisuuden kohdalla. Työmarkkinapolitiikkaa käsitellään journalismissa paljon suhteessa siihen, miten vähän tätä journalismin erikoisalaa on tutkittu.

LÄHTEET

- Bauman, Zygmunt. 2000. *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity Press.
- Entman, Robert M. 1993. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of communication* 43 (4): 51–58.
- Haapala, Tiina. 2010. Mistä puhumme, kun puhumme ahtaajien lakosta? Kevään 2010 ahtaajien lakon uutisointi Helsingin Sanomissa ja Yleisradiossa. Opinnäytetyö, Oulun seudun ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010113016340>
- Holmberg, Jukka. 2004. *Etusivun politiikkaa. Yhteiskunnallisten toimijoiden representointi suomalaisissa sanomalehtiutisissa 1987–2003*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.
- Helsingin Sanomat. 2022. Pula painopaperista vaikuttaa HS:n rakenteeseen. *Helsingin Sanomat*, 12.3.2022.
- Jaakkola, Maarit. 2013. Hyvä journalismi: käytännön opas kirjoittajalle. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Julkisen sanan neuvosto. 2011. *Journalistin ohjeet*. Luettu 19.4.2022. https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/
- Kantola, Anu (toim.) 2011. *Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Kivenmaa, Auli. 2012. Miksi kone ei kulje? Lakossa oleville lentoemännille lehdissä rakennetut julkiset identiteetit osana työmarkkinoiden sopimusjärjestelmää koskevaa merkityskamppailua. Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-22837>
- KMT. 2021. *KMT 2021 lehtien lukijamäärät*. Viitattu 9.2.2022. <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2021/10/KMT-2021-lukijamaarat-liite.pdf>
- Kunelius, Risto, Elina Noppari ja Esa Reunanen. 2010. *Media vallan verkoissa. 2.* korjattu painos. Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8070-6>
- Mäntylä, Jorma. 2004. *Journalistin etiikka*. Helsinki: Gaudeamus.

- Nylund, Mats. 2009a. "Sairaanhoidajien työtaistelut ja työmarkkinajulkisuuden muutokset 1954–2007." *Media & Viestintä* 32 (3): 73–89.
<https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/62981>
- Nylund, Mats. 2009b. *Makten över journalistiken: intervju, redigering och berättande i tv-nyheter*. Helsingfors: Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet.
- Pölkki, Minna. 2022. Kuopion ja Tampereen päiväkotilakot ovat vasta esimakua siitä, mitä tapahtuu ensi viikolla pääkaupunkiseudulla. *Helsingin Sanomat*, 12.4.
<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008743911.html>
- Rantasalo, Tuuli. 2021. Tilanne työmarkkinoilla on ennennäkemätön – Asiantuntija Harri Melin: "Voi tulla aika rankka lakkokevät". *Aamulehti*, 30.12.
<https://www.aamulehti.fi/tampere/art-2000008508060.html>
- Reunanen, Esa ja Jari Väliverronen. 2020. *Tupo ja media: talous- ja työmarkkinapoliittisen julkisuuden toimintahorisontit kolmella vuosikymmenellä*. Tampere, Suomi: Tampere University Press.
- Strömbäck, Jesper ja Frank Esser. 2009. "Shaping Politics: Mediatization and Media Interventionism." Teoksessa Knut Lundby (toim.) *Mediatization. Concepts, Changes, Consequences*. New York: Peter Lang, 205–223.
- Tikkala, Hannu. 2021. Metsäteollisuuden työehtosopimusneuvotteluissa läpimurto: Stora Enso ja Paperiliitto sopivat työehdoista, sopimus ensimmäinen laatuaan. *Yleisradio*, 6.10. <https://yle.fi/uutiset/3-12131267>
- Toivonen, Anna-Stiina. 2006. Uutiset työtaistelussa. Paperikiista Aamulehdessä, Helsingin Sanomissa ja Keskisuomalaisessa vuonna 2005. Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2007116>
- Unkuri, Pauli. 2021. *Keskitetyn sopimisen jälkeen. Suomen työehtosopimusjärjestelmän ja työmarkkinapoliittikan institutionaalinen murros*. Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-202109073633>
- Uusitalo, Kaisa. 2022. Sanomalehtien tuotanto voi olla ongelmassa kevään aikana – isot lehtitalot varautuvat paperipulan kärjistymiseen. *Yleisradio*, 2.3.
<https://yle.fi/uutiset/3-12338277>

AINEISTO

- Aholainen, Saara ja STT. 2022. Rauman Energia korottaa kaukolämmön hintaa loppuvuodeksi, perustelee UPM:n tehtaiden lakoilla. *Helsingin Sanomat*, 7.1. <https://www.hs.fi/talous/art-2000008524799.html>
- Helsingin Sanomat. 2021. Lakko UPM:llä alkamassa, sopua ei löytynyt. *Helsingin Sanomat*, 22.12. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008495401.html>
- Immonen, Aaro ja Janne Rönkkö. 2021. UPM Kymiä uhkaa kolmen viikon lakko tammikuun alusta alkaen – Tehtaanjohtajan mukaan lakko olisi uhka turvallisuudelle ja ympäristölle. *Kouvolan Sanomat*, 14.12. <https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4405212>
- Immonen, Aaro ja Janne Rönkkö. 2022. Oikeus rajasi UPM Kymin lämmöntuotannon ja vedenkäsittelyn vajaan 20 työntekijää lakon ulkopuolelle – Pääluottamusmies hämmästyi päätöksestä: "Mielestäni on aika käsittämätöntä, että näin on edes tapahtunut". *Kouvolan Sanomat*, 21.1. <https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4449509>
- Immonen, Aaro. 2022. UPM Kymin työntekijät eivät näe pitkittyneen lakon vaikuttavan tehtaiden sulkemiseen Suomessa tai niiden rakentamiseen ulkomaille – "Jos jokin tehdas nyt sammutetaan, se olisi sammutettu joka tapauksessa". *Kouvolan Sanomat*, 28.1. <https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4459322>
- Lapintie, Lassi ja Iiro-Matti Nieminen, STT. 2022. Paperiliitto pidensi UPM:n lakkoa kahdella viikolla. *Kouvolan Sanomat*, 20.1. <https://www.kouvolansanomat.fi/uutissuomalainen/4447617>
- Lassila, Anni ja STT. 2022. AKT aloittaa maanantaina saarron UPM:n tuotteille, toimitusjohtaja varoitti seurauksista. *Helsingin Sanomat*, 22.1. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008558592.html>
- Lassila, Anni. 2022. UPM:n Pesonen lupasi investointeja, jos työehtosopimus syntyy, ja uhkasi ankarilla säästötoimilla, jos lakko jatkuu. *Helsingin Sanomat*, 27.1. <https://www.hs.fi/talous/art-2000008571360.html>
- Latvanen, Marjo. 2022. Lähes 600 työntekijän lakko alkoi aamulla Kymin tehtailla Kuusankoskella: "Työnantaja on tämän aiheuttanut – Lakko laitetaan silti meidän

syyksi". *Kouvolan Sanomat*, 1.1.

<https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4425748>

Latvanen, Marjo. 2022. Paperitehtaalta eläköityneet kouvolaalaiset Martti Kervinen ja Hannu Setälä seuraavat nuorempien lakkoa uutisista sivusilmällä:

"Työehtosopimuksen pilkkomisella voi olla lumipalloeefekti". *Kouvolan Sanomat*,

2.1. <https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4426092>

Liiten, Marjukka. 2021. Paperiliitolta lakkovaroitus: UPM:n tehtailla alkamassa lakko 1. tammikuuta. *Helsingin Sanomat*, 14.12. [https://www.hs.fi/politiikka/art-](https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008473884.html)

[2000008473884.html](https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008473884.html)

Liiten, Marjukka. 2021. UPM:n Jyrki Hollmén kutsuu Paperiliittoa ”rohkeasti 2030-luvulle” – Näin hän perustelee vaatimusta erillisistä sopimuksista liiketoiminnoille.

Helsingin Sanomat, 17.12. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008476147.html>

Liiten, Marjukka. 2021. UPM maksamassa 30 euron päivittäisen lisäkorvauksen lakon aikana työskenteleville: ”Emme ole murtamassa lakkoa”. *Helsingin Sanomat*,

30.12. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008508943.html>

Liiten, Marjukka. 2021. Lämpö ei heti loppu lakon takia tehdaskaupungeissa, mutta kustannusten nousu huolestuttaa. *Helsingin Sanomat*, 31.12.

<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008511555.html>

Liiten, Marjukka. 2022. Paperiliitto aikoo jatkaa lakkoja UPM:n tehtailla kahdella viikolla. *Helsingin Sanomat*, 5.1. [https://www.hs.fi/politiikka/art-](https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008520441.html)

[2000008520441.html](https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008520441.html)

Liiten, Marjukka ja Ilmo Ilkka. 2022. Käräjäoikeus: Paperiliiton tulee lopettaa sellaiset työtaistelutoimet, jotka vaarantavat yhteiskunnan kannalta kriittiset toiminnot.

Helsingin Sanomat, 21.1. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008556930.html>

Olkku, Tapani. 2021. Paperiliitto, Sähköliitto ja Ammattiliitto Pro ovat menossa lakkoon vuodenvaihteessa – Lakko pysäyttäisi UPM Kymin tehtaan toiminnan kolmeksi viikoksi. *Kouvolan Sanomat*, 17.12.

<https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4409568>

Olkku, Tapani. 2021. Kielenkäyttö UPM:n ja työntekijöiden välillä kovenee:

"Vaarannetaan tietoisesti yhteiskunnan kriittisiä toimintoja" – Kouvola vetoaa

- UPM:ään ja ammattiliittoihin, jotta voimalaitokset jätettäisiin lakon ulkopuolelle. *Kouvolan Sanomat*, 30.12. <https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4424311>
- Penttinen, Anne. 2022. UPM Kymin tehtaiden päälähtämismiehet: Työntekijät ovat valmiita lakkoon – "Tämä on UPM:ltä hyökkäys koko ay-kenttää kohtaan". *Kouvolan Sanomat*, 24.12. <https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4418071>
- Pietarinen, Harri. 2022. Paperiliitto kutsui UPM:n jatkamaan keskusteluja. *Helsingin Sanomat*, 31.1. <https://www.hs.fi/talous/art-2000008579212.html>
- Puhakka, Kimmo. 2021. KSS Lämpö: Lämmönjakelu ei lopu Kouvolassa, vaikka Paperiliiton lakko sulkisi Kymin Voiman voimalaitoksen. *Kouvolan Sanomat*, 17.12. <https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4408750>
- Rönkkö, Janne. 2022. Paperiliiton johto valoi UPM Kymillä taistelutahtoa lakkoväkeen – Moni työntekijä miettii työpaikan ja alan vaihtoa. *Kouvolan Sanomat*, 12.1. <https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4437076>
- Rönkkö, Janne. 2022. Lakko vie UPM:ltä joka päivä arviolta 2–3 miljoonaa euroa – Yhtiö teki viime vuonna voittoa lähes 1,5 miljardia euroa, jokaiselle työntekijälle keskimäärin 3 500 euron kannustinpalkkio. *Kouvolan Sanomat*, 27.1. <https://www.kouvolansanomat.fi/paikalliset/4457530>